

Warszawa, dnia 17 lipca 2018 r.

Sygn. akt VI Ka 1329/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Ludmiła Tułaczko

Sędziowie: SO Anna Zawadka (spr.)

SR del. Justyna Dołhy

Protokolant: protokolant sądowy stażysta Katarzyna Pawelec

przy udziale prokuratora Marka Traczyka

po rozpoznaniu dnia 17 lipca 2018 r.

sprawy H. P. (1) córki A. i H. ur. (...) w S.

oskarżonej o przestępstwo z art. 300 § 2 kk.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie

z dnia 18 lipca 2017 r. sygn. akt IV K 213/14

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnia oskarżoną H. P. (1) od popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 300 § 2 k.k.; kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.

SSO Anna Zawadka SSO Ludmiła Tułaczko SSR del. Justyna Dołhy

Sygn. akt VI Ka 1329/17

UZASADNIENIE

H. P. (1) została oskarżona o to, że w dniu 20.06.2007 r. w W. , działając w celu udaremnienia wykonania Nakazu Zapłaty Sądu Rejonowego w Wołominie I Wydział Cywilny z dnia 23.02.2004 r. oraz Postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi , II Wydział Cywilny z dnia 16.12.2003 r. nadającego bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przez ówczesny Bank (...) klauzulę wykonalności w sytuacji grożącej zajęciem mienia przez komornika dokonała zbycia 52 udziałów Spółce (...) Sp. z o.o. o wartości 10.000 zł na rzecz A. P., uszczuplając w ten sposób możliwość zaspokojenia roszczeń wierzycieli T. R. i (...)Bank, tj. o czyn z art. 300 § 2 kk.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Południe w Warszawie wyrokiem z dnia 18 lipca 2017r. w sprawie IV K 213/14

I. oskarżoną H. P. (1) uznał za winną popełnienia zarzucanego jej czynu, z tym że ustala iż dokonała zbycia udziałów o łącznej wartości nie mniejszej niż 266.080,36 zł za kwotę 10.000,00 zł i za to na podstawie art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 4 §1 k.k. skazał ją, a na podstawie art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 58§ 3 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 §1 k.k. wymierzył jej karę 300 (trzystu) stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na kwotę 30,00 (trzydziestu) zł,

II. na podstawie art. 627 § 1 k.p.k. zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.289,90 (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt groszy), tytułem kosztów sądowych w tym kwotę 900,00 (dziewięćset) zł tytułem opłaty.

Apelację od wyroku wniósł obrońca oskarżonej, który zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

1. Obrazę prawa materialnego, a to art. 300 § 2 kk poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zawarte w tym przepisie określenie „zbycie składnika majątkowego” odnosi się do umowy bezskutecznej w rozumieniu prawa cywilnego bo dotyczącej rzeczy/prawa które do jej majątku nie należało i którym oskarżona rozporządzić nie mogła, mimo że prawidłowa wykładania tego przepisu nakazuje stosować go do czynności prawnych ważnych, skutecznych i dotyczących majątku oskarżonego, co- w sytuacji gdy zawarta przez oskarżoną z A. P. w dniu 20 czerwca 2007r. umowa sprzedaży udziałów w spółce (...) sp. z o.o. była bezskuteczna (nie doprowadziła i nie mogła doprowadzić do przeniesienia własności przedmiotowych udziałów na A. P.) ponieważ uprzednio zawarta przez te same strony umowa sprzedaży udziałów z dnia 19 czerwca 2017r. na mocy której oskarżona miała własność owych udziałów nabyć, była nieważna, wobec czego oskarżona nie stała się właścicielem udziałów mających być przedmiotem inkryminowanej czynności (nie stanowiły one składnika jej majątku) i nie mogła ich umową z dnia 20 czerwca 2007r. skutecznie zbyć- oznacza, że działanie oskarżonej nie wypełniło znamienia „zbycia składnika majątku” w rozumieniu art. 300 § 2 kk.

2. Obrazę przepisów postępowania mających wpływ na treść orzeczenia, a to :

- art. 410 kpk polegającą na dowolnej ocenie przez Sąd materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i uznanie, że kwestia skuteczności nabycia i zbycia przez oskarżoną udziałów w spółce jest nieistotna w niniejszej sprawie, przy jednoczesnym pominięciu przez Sąd okoliczności, że nawet gdyby oskarżona nie zawarła z A. P. dwóch umów sprzedaży udziałów sytuacja jej wierzycieli nie byłaby korzystniejsza, co prowadzi do jednoznacznego wniosku, że nie doprowadziła do pokrzywdzenia wierzycieli,

- art. 410 kpk polegającą na pominięciu przez Sąd okoliczności, że oskarżona zamierzała nabyć na mocy pierwszej umowy udziały za kwotę 10.000 zł, a następnego dnia zamierzała sprzedać za tę samą kwotę, co oznacza, że stan jej majątku nie zmienił się, zatem nie sposób uznać, że działała na szkodę wierzycieli,

- art. 193 w zw. z art. 201 kpk polegającą na przyjęciu przez Sąd za podstawę rozstrzygnięcia opinię biegłego sądowego T. S., mimo jej oczywistej wadliwości metodologicznej wynikającej z zastosowania przez biegłego metody bilansowej polegającej na podzieleniu wartości aktywów netto spółki przez liczbę udziałów z pominięciem innych okoliczności wpływających na wartość udziałów, w tym tego, że liczba przedmiotowych udziałów nie przekłada się na faktyczny wpływ na spółkę (50 % udziałów nie stanowi tzw. pakietu kontrolnego), oraz bez odniesienia się do wartości majątku trwałego spółki, choćby przez zastosowanie tzw. metody likwidacyjnej, co pozwoliłoby oszacować hipotetyczne wpływy netto uzyskane przez właścicieli lub organ egzekucyjny w przypadku likwidacji podmiotu i sprzedaży jego majątku;

-art. 170 w zw. z art. 201 kpk polegającą na oddaleniu wniosku obrońcy sformułowanego na rozprawie w dniu 18 lipca 2017r. o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego lub zlecenie opinii uzupełniającej, mimo że wobec jej kardynalnych błędów, opinia ta nie powinna stanowić dowodu w niniejszej sprawie, a rozstrzygnięcie sprawy wymagało wiadomości specjalnych,

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść, a polegający na:

- nieprawidłowym ustaleniu przez sąd, że oskarżona działała w zamiarze bezpośrednim w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu, mimo że całościowa analiza zachowania oskarżonej, w tym zawarcia umów sprzedaży w dniu 19 czerwca 2007r. i 20 czerwca 2007r. oraz sytuacji związanej z dziedziczeniem przez oskarżoną po swojej matce, prowadzi do wniosku, iż oskarżona musiała działać w innym celu niż pokrzywdzenie wierzycieli;

- błędnym ustaleniu przez Sąd, że zawarcie umowy sprzedaży w dniu 20 czerwca 2007r. doprowadziło do uszczuplenia zaspokojenia swojego wierzyciela (znamię skutku z art. 300 § 2 kk), mimo, że oceniając łącznie zawarcie umów sprzedaży w dniu 19 czerwca 2007r. i 20 czerwca 2007r. należy uznać, że fakt zawarcia tych umów nie wpłynął na sytuację wierzycieli oskarżonej;

- błędnym ustaleniu przez Sąd, że przedmiotem inkryminowanej czynności były udziały o wartości łącznej 266.080,36 zł

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonej wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z ostrożności procesowej obrońca oskarżonej wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego lub zlecenie opinii uzupełniającej w celu ustalenia wartości 52 udziałów w spółce (...) sp. z o.o. w dniu 20 czerwca 2007r. w przypadku ich przymusowej sprzedaży przez organ egzekucyjny.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Choć nie wszystkie z argumentów przedstawionych w apelacji okazały się trafne, podzielenie niektórych z nich nakazywało uwzględnienie wniosku o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej.

Na wstępie trzeba podkreślić, że przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. ma charakter materialny, a więc dla jego bytu nie wystarczy samo określone zachowanie sprawcy, jeśli nie wywołuje jednego ze skutków określonych przepisem. „Udaremnieniem zaspokojenia wierzyciela” jest więc wyłącznie całkowite uniemożliwienie uzyskania przez wierzyciela w jakiegokolwiek części zaspokojenia roszczenia. Natomiast przez „uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela” należy rozumieć takie zmniejszenie aktywów dłużnika, że prowadzi do skutku w postaci niemożności uzyskania przez wierzyciela pełnego zaspokojenia roszczenia. Oba te skutki muszą mieć przy tym charakter trwały w tym znaczeniu, iż nie będzie ani udaremnieniem ani uszczupleniem zaspokojenia podjęcie czynności, która utrudnia np. prowadzenie postępowania egzekucyjnego, zmusza do innych kroków samego wierzyciela czy też organ egzekucyjny, o ile stan majątku dłużnika nie uległ zmianie.

Zgodzić się zatem trzeba z autorem apelacji, że sąd orzekający pomylił następstwo, z pewnością nieprawidłowego, postępowania oskarżonej z wystąpieniem omawianego znamienia ustawowego, warunkującego możliwość przypisania sprawcy występku z art. 300 § 2 k.k. W realiach rozpoznawanej sprawy nie można bowiem stwierdzić, iż oskarżona H. P. (1) uszczupliła możliwość zaspokojenia roszczeń swoich dwóch wierzycieli T. R. i (...) Bank poprzez zbycie 52 udziałów w Spółce (...) Sp. z o.o. na rzecz A. P.. Na skutek prowadzonego postępowania egzekucyjnego Km 606/05 i Km 2789/05 nie dokonano zajęcia przedmiotowych udziałów, przy czym udziały te nie były także zagrożone zajęciem. Jak słusznie podnosi skarżący oskarżona nie mogła skutecznie rozporządzić rzeczą/prawem, które do jej majątku nie należało. W sytuacji gdy zawarta przez oskarżoną z A. P. w dniu 20 czerwca 2007r. umowa sprzedaży udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. była bezskuteczna, gdyż nie doprowadziła i nie mogła doprowadzić do przeniesienia własności przedmiotowych udziałów na A. P.. Uprzednio zawarta przez te same strony umowa sprzedaży udziałów z dnia 19 czerwca 2017r. na mocy której oskarżona miała własność owych udziałów nabyć, była nieważna, wobec czego oskarżona nie stała się właścicielem udziałów mających być przedmiotem inkryminowanej czynności, gdyż nie stanowiły one składnika jej majątku i nie mogła ich umową z dnia 20 czerwca 2007r. skutecznie zbyć.

W istocie oskarżona nie dysponowała aktywami, których uszczuplenie mogło wywołać negatywne konsekwencje dla jej wierzycieli. Umowa zbycia udziałów w Spółce (...) Sp. z o.o. zawarta w dniu 19 czerwca 2007r. pomiędzy H. P. (2) a H. P. (1), na mocy której ta ostatnia nabyła od nieżyjącej matki, za którą jako pełnomocnik podpis złożył A. P., była nieważna z mocy prawa, a zatem nie przeniosła na H. P. (1) własności 52 udziałów w/w spółki. Należy mieć bowiem na uwadze, że posługiwanie się przez A. P. pełnomocnictwem żony po jej śmierci czyni nieważną czynność nabycia przez H. P. (1) udziałów, które w związku z tym nigdy nie weszły do majątku oskarżonej. Bezsporne jest, że w chwili

zawierania pierwszej z umów sprzedaży udziałów sprzedawca tj. H. P. (2) już nie żyła, zatem umocowanie A. P. do działania w jej imieniu wygasło zgodnie z przepisem art. 101 § 2 k.p.c., bowiem w swej treści nie zawierało zastrzeżenia o skuteczności na wypadek śmierci mocodawcy (k. 453-454).

Rację ma zatem skarżący podnosząc, że pierwsza z umów sprzedaży nie doprowadziła do przeniesienia udziałów w spółce na oskarżoną. Czynność ta została dotknięta nieważnością, a okoliczność tę Sąd Rejonowy całkowicie pominął. Wobec powyższego w chwili zawarcia drugiej umowy sprzedaży udziałów, będącej przedmiotem zarzutu (pomiędzy oskarżoną jako sprzedawcą i A. P. jako kupującym) oskarżona nie mogła ich zbyć, ponieważ ich skutecznie nie nabyła. Udziały do jej majątku nigdy nie weszły, co oznacza, że nie doszło również do ich zbycia przez oskarżoną na mocy drugiej umowy.

Sąd Rejonowy powołuje się na stanowisko doktryny dotyczące konstrukcji czynu zabronionego z art. 300 § 2 k.k., która wcale nie wymaga aby czynność wykonawcza realizowana w postaci czynności cywilnoprawnej została zrealizowana skutecznie w rozumieniu prawa cywilnego. Realizacja znamienia skutku następuje bowiem nie z chwilą skutecznej realizacji czynności cywilnoprawnej, ale z chwilą udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela. Rację ma jednak skarżący podnosząc, iż to stanowisko odnosi się jedynie do czynności dotyczących majątku sprawy. Nie budzi bowiem wątpliwości, że przedmiotem czynności wykonawczej muszą być składniki majątku dłużnika. Tylko wtedy bowiem może dojść do udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzytelności lub utrudnienia egzekucji. Jeśli czynność nie wywiera skutku w majątku sprawcy, to o wypełnieniu znamion przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. nie może być mowy. Wbrew zatem argumentacji Sądu Rejonowego nie chodzi o cywilnoprawną nieskuteczność zbycia, ale o to, że przedmiot zbycia nie było w majątku oskarżonej, bo nie został przez nią nabyty. W tej sytuacji udziały te nie mogły stać się przedmiotem zajęcia czy egzekucji i żadna czynność ich dotycząca do uszczuplenia zaspokojenia wierzycieli oskarżonej czy utrudnienia prowadzonej przez nich egzekucji doprowadzić nie mogła.

W tej sytuacji zasadnie obrońca oskarżonej powołuje się na brak znamienia przestępstwa w postaci doprowadzenia do uszczuplenia zaspokojenia wierzycieli. Czynność oskarżonej w postaci zbycia 52 udziałów w Spółce (...) Sp. z o.o. na rzecz A. P. była bez znaczenia dla zaspokojenia się przez wierzycieli oskarżonej z jej majątku, albowiem udziały w spółce do majątku oskarżonej nigdy nie weszły, a zatem wymagany skutek w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzycieli nie mógł nastąpić.

Wielokrotnie Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach podkreślał, że przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. jest przestępstwem skutkowym, gdyż kryminalizacją objęto tylko te czynności podjęte przez dłużnika, które prowadzą do oznaczonego skutku – udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela. Należy w tym miejscu przywołać wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2008r. sygn. IV KK 42/2008 i z dnia 8 stycznia 2006r. sygn. III KK 368/2007 oraz na orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach -II AKa 148/2012 i II AKa 350/2013. Przedstawiona w tych judykatach linia orzecznicza jest jednolita, iż do istoty przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. należy rzeczywiste wyrządzenie szkody. W wypadku, gdy czynność polegająca na rozporządzeniu majątkiem nie miała rzeczywistego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela, nie dochodzi do popełnienia przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. Tymczasem takiego skutku nie można przypisać działaniom oskarżonej.

W tym stanie rzeczy, wobec oczywistego braku w zachowaniu oskarżonej znamion czynu zabronionego, typizowanego art. 300 § 2 k.k., w trybie art. 437 § 2 k.p.k. wyrok należało zmienić i uniewinnić H. P. (1) od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Apelacja obrońcy oskarżonej zawiera także zarzuty dotyczące obrazy przepisów postępowania mających wpływ na treść orzeczenia oraz błędu w ustaleniach faktycznych, jednak – na skutek brzmienia art. 436 kpk – Sąd Okręgowy ograniczył rozpoznanie apelacji do uchybienia opisanego w pkt 1 tj. obrazy prawa materialnego art. 300 § 2 k.k., albowiem rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień wynikających z zarzutów apelacji jest bezprzedmiotowe.

W związku z wydaniem wyroku uniewinniającego Sąd Okręgowy, w myśl przepisu art. 632 pkt 2 k.p.k., kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

SSO Anna Zawadka SSO Ludmiła Tułaczko SSR (del.) Justyna Dołhy